

Neuvostoliiton tukikohta Porkkalassa 1944 - 1956

Välirauhansopimuksessa 19.9.1944 määrättiin Porkkalan alue vuokrattavaksi Neuvostoliitolle 50 vuodeksi laivastotukikohtana käytettäväksi. Alue käsitti maata noin 400 neliökilometriä Kirkkonummen, Siuntion ja Degerbyn kunnista, ja sieltä evakuoitiin yli 7000 asukasta.

Neuvostoliiton kannalta kyseessä oli lähinnä Venäjän keisarikunnan vuosisadan alussa rakentamien rannikkotyökistön linnakkeiden palauttaminen alkuperäiseen tehtävänsä, sulkemaan pääsy Suomenlahtea pitkin Pietari/Leningradiin. Suomenlahti on Porkkalan kohdalla kapeimmillaan etäisyyden Viron Naissaareen ollessa vain 40 kilometriä.

Suomen hallitukselle ja useimmille suomalaisille Porkkalan tukikohta merkitsi ennen kaikkea jatkuvaa pääkaupunkiin kohdistavaa uhkaa, sillä sen järeillä tykeillä pystyttiin ampumaan Helsinkiin. Lisäksi tukikohta katkaisi suoran rautatieyhteyden Helsingistä Turkuun ja tuotti vaikeuksia merenkululle Helsingistä länteen.

Porkkalaan sijoitettiin Neuvostoliiton merivoimien yksiköitä ja niitä suojaavia rannikko- ja ilmatorjuntapattereita sekä pienehkö määrä maavoimien joukkoja. Alueelle rakennettiin myös lentokenttä, jolla vuodesta 1954 toimi osasto MiG15-hävittäjiä. Venäläiset rakensivat kallioihin varastoluolia, joiden tuli kestää myös ydinaseilla tapahtuvat hyökkäykset. Suomalaisten arvion mukaan Porkkalan tukikohdan joukkoja olisi voitu käyttää tarvittaessa Helsingin miehittämiseen, mutta myöhemmin paljastuneiden todellisten tietojen mukaan sellaista valmiutta ei missään vaiheessa ollut. Porkkalan joukot oli mitoitettu vain alueen puolustamiseen sopiviksi, eikä niillä esimerkiksi ollut ajoneuvoja kuin huollon tarpeisiin.

Neuvostoliitolle oli sopimuksella taattu kulkuoikeus Porkkalan tukikohtaan myös maitse. Siihen liittyen tukikohtaa oli verraten helppo käyttää vakoilijoiden soluttamiseen Suomen alueelle tai salaiseen yhteydenpitoon suomalaisten kanssa. Tukikohdan rajoja kyllä vartioitiin puolin ja toisin, mutta täysin aukotonta se ei luonnollisesti ollut. Sekä tahallisia että tahattomia rajanylityksiä sattui silloin tällöin.

Rantarataa Helsingistä Turkuun sai käyttää vuodesta 1947 alkaen mutta siten rajoitettuna, että muun muassa vaunujen ikkunat peitettiin tukikohdan läpikulun ajaksi. Tuota "maailman pisimmäksi tunneliksi" sanottua hidasta ja vaivalloista reittiä kulkenut rautatieliikenne ei ollut kovin vilkasta, vaan henkilöliikenne Turkuun sujui paremmin busseilla valtatieä 1 pitkin.

Kaikkiaan Porkkalan tukikohta pääkaupungin kupeessa aiheutti suomalaisille paljon harmia, ja Helsingin kasvaessa ongelmat olisivat varmasti vain lisääntyneet. Siksi tukikohdan alueen palautus 1950-luvun puolivälissä koettiin Suomessa erittäin mieluiseksi tapahtumaksi.

Lähteenä mm: Jari Leskinen - Pekka Silvast, Suljettu aika. Porkkala Neuvostoliiton sotilaallisena tukikohtana vuosina 1944 - 1956 (2001).